

Sztuka czytania potrzebą współczesnego człowieka

Rozwój nowoczesnych mediów elektronicznych i szeroki dostęp do wiedzy skłania nas do jej stałej aktualizacji. Stąd umiejętne i sprawne czytanie jest niezbędne dla każdego człowieka. Nawet powszechne korzystanie z Internetu jako źródła informacji nie zwalnia nas z czytania. Wręcz przeciwnie umiejętność ta jest warunkiem koniecznym do efektywnego wykorzystania tego medium.

Informacji na świecie wciąż przybywa – ulega ona podwojeniu co 18 miesięcy to oznacza, że za półtora roku będzie jej do przyswojenia dwa razy więcej w dwa razy krótszym czasie (prawo Moore'a). Kto nie nadąży za śledzeniem i dokonywaniem selekcji informacji najważniejszych ten nie nadąży za zmianami we współczesnym świecie. Także umiejętność poszukiwania, interpretowania, przetwarzania i wysyłania swoich własnych informacji staje się czynnikiem decydującym o pozycji w społeczeństwie. Zrozumienie tego może być doskonałą motywacją do kształcenia umiejętności czytania. Aby zdać sobie sprawę czym ono jest należy zapoznać się z jego definicją: „Czytanie polega na rozpoznawaniu drukowanych lub pisanych symboli, służących jako bodźce do przywołania znaczeń nagromadzonych dzięki wcześniejszym doświadczeniom życiowym, i tworzeniu nowych znaczeń drogą manipulowania pojęciami, które czytelnikowi są już znane. Uzyskane tą drogą znaczenia są organizowane w procesy myślowe, dostosowane do celów przyświecających czytelnikowi. Taka organizacja prowadzi do zmodyfikowania myślenia i (lub) zachowania, przy czym dokonuje się to w rozwoju osobniczym lub społecznym” (M. A. Tinker). Czynność czytania jest sprawnością umysłową, którą można i należy trenować oraz doskonalić.

Większość ludzi czyta przeciętnie od 100 do 200 słów na minutę. Tymczasem badania NASA wykazały, że do lepszego rozumienia i zapamiętywania informacji powinno dostarczać je do mózgu z prędkością co najmniej 400 słów na 1 minutę.

Kształcenie umiejętności sprawnego czytania czyli szybkiego, dokładnego i ze zrozumieniem, powinno obejmować kilka płaszczyzn. Pierwszą jest czytanie głośne, które doskonali sprawność artykulacyjną i (poprzez interpretację tekstu) umiejętności twórcze. Dzięki niemu człowiek rozwija się szczególnie pod względem intelektualnym, osobowym i estetycznym. Rozpoczynając naukę w szkole uczymy się techniki czytania głośnego. Jej opanowanie jest warunkiem koniecznym do rozwijania umiejętności czytania cichego ze zrozumieniem. Z badań wynika, że jeżeli dziecko osiąga tempo minimum 150 wyrazów na minutę to może bezpiecznie czytać cicho ze zrozumieniem, gdyż sprawność czytania nie zmniejszy się. Z reguły uczniowie czytający z taką prędkością dobrze się uczą, gdyż umieją wykorzystywać swoje umiejętności. Kształcenie umiejętności czytania obejmuje czytanie ciche. Na tym etapie uczeń uczy się obejmować wzrokiem coraz większe partie materiału.

Podstawowym celem każdego czytania jest rozumienie, ale jednocześnie nauka czytania na każdym etapie wiąże się z kształceniem zdolności rozumienia, które z czasem staje się bardziej efektywne. Z badań wynika, że osoby szybko czytające przewyższają w rozumieniu czytających wolno o 30-40%. Aby usprawnić swoje umiejętności w tym zakresie trzeba systematycznie ćwiczyć co najmniej 20 minut dziennie. Najlepiej rozpocząć naukę od 2-3 niezbyt trudnych, ale interesujących artykułów (mogą to być rozdziały z podręcznika). Ważne, aby utrzymać skupienie i kontrolować rozumienie tekstu. Tempo czytania zwiększymy jeżeli :

- będziemy używać wskaźnika (długopis, ołówek, patyczek), czytając płynnym jednostajnym ruchem wodzimy nim pod czytaną linią tekstu. Ćwiczenie to zmniejsza liczbę zatrzymań wzroku (fiksów), skraca przerwy pomiędzy nimi oraz eliminuje regresję (czyli powrót do przeczytanego tekstu) .
- wyeliminujemy subwokalizację (poruszanie ustami, mówienie wyrazów na głos), ponieważ artykulacja obciąża uwagę i utrudnia zrozumienie,
- poszerzymy pole widzenia (obejmując jednym spojrzeniem równocześnie kilka wyrazów, a nie pojedyncze słowa,
- będziemy patrzeć na górną część wyrazu a nie na dolną
- unikać regresu.

Już dwa, trzy tygodnie systematycznych ćwiczeń daje wyraźne postępy

w szybkości czytania i rozumieniu treści. Nie należy zrażać się początkowymi trudnościami, gdyż warunkiem powodzenia jest wytrwała i rozumna praca. Każdy zresztą człowiek ma inny rodzaj reakcji, własne tempo myślenia i pracy, ale postępy osiągają zarówno dobrzy jak i słabsi.

Mówiąc o szybkim czytaniu należy pamiętać o koncentracji, relaksie, ćwiczeniach pamięci i wyobraźni. Każda metoda szybkiego czytania obejmuje ćwiczenia związane z pracą oka, ze zrozumieniem tekstu i pracą z pamięcią. Oto kilka sposobów na usprawnienie tych umiejętności: Ćwiczenia związane z fiksacją i ćwiczeniem pamięci polegają na rzucaniu kostkami do gry, tak by jednym spojrzeniem określić ilość oczek na rzuconych kostkach. Zadanie to skraca czas odbioru informacji i jednocześnie zwiększa jej objętość czyli poszerza jednostkę informacji. Zacząć należy od trzech kostek, a powinno się dojść do ośmiu.

Ćwiczenie drugie to sumowanie liczb np. na tablicach rejestracyjnych samochodów lub sumowanie cyfr numerów telefonów. Można je wykonywać wszędzie.

Wyeliminować subwokalizację można na wiele sposobów. Jednym z nich jest wykonywanie dodatkowych czynności w trakcie czytania tj.: recytowanie wierszy, mówienie alfabetu, śpiewanie w myślach lub wystukiwanie rytmu.

Wszystkie te metody mogą pomóc dojść do sukcesu. Trzeba tylko w trakcie doskonalenia swojego czytania wierzyć we własne możliwości, systematycznie wykonywać ćwiczenia oraz traktować to jako zabawę. Tylko takie podejście sprawi, że osiągnie się zamierzony cel.

Bożena Bożenkow

Bibliografia

1. Buzarewicz T., Szybkie czytanie „Młody Technik” 2001 nr 12 s. 22-23
2. Grochowska-Piróg A., Sztuka szybkiego czytania „Wychowawca” 2001 nr 4 s. 9
3. Król F., Sztuka czytania. Warszawa 1982. ISBN: 83-02-01257-2
4. Potasiak T., Głośne czytanie w gimnazjum „Biblioteka w Szkole” 2003 nr 11 s. 4-5